

ENTREVISTA

Maria de la Pau Janer

Novel·lista

ROBERT RAMOS

► ► ►

L.D. ¿Li ha resultat molt difícil escriure una novel·la amb tantes històries i escenaris diferents?

M.P.J. Sí, perquè el que em vaig proposar és que totes les històries es tanquessin, que no quedessin penjades ni fossin gratuïtes. Crec que al final me n'he sortit i que m'ha quedat una obra coherent. A més, em vaig divertir molt escrivint-la.

L.D. Com que es tracta d'una novel·la en ruta, el paisatge adquireix molta importància...

M.P.J. Els protagonistes, l'Albert i el taxista, miren molt el paisatge durant el trajecte de Barcelona a Madrid. El viatge el fan a finals d'estiu, principis de la tardor i això fa que sigui un paisatge molt groc, amb tons ocres i marrons, esquerp, àrid... Els dos aboquen els seus sentiments en el paisatge, que, d'aquesta manera, es converteix en el seu mirall.

L.D. Em sembla que vostè mateixa va fer el mateix trajecte que els protagonistes...

M.P.J. Sí, el vaig fer per poder escriure aquesta novel·la. Mentre viatjava, vaig fer moltes fotos i vaig prendre moltes notes. Per això, encara que siguin els personatges els que parlen del paisatge, els lectors hi descobriran la meua mirada.

L.D. I el que també es basa en fets reals és el nus de la història, oi?

M.P.J. L'obra parteix d'una vivència real que em va explicar un dia un taxista a Barcelona. L'home era molt xerraire i la veritat és que no li feia gaire cas, però quan em va començar a parlar d'un trajecte que havia hagut de fer una vegada entre l'Hospital de Bellvitge i Sevilla, vaig parar les antenes i vaig pensar: "Però si això podria ser una novel·la!". Després, he canviat Sevilla per Madrid, perquè és una ciutat que conec més i que m'anava millor en la meua ficció.

L.D. Què creu que aporta de nou 'Ets la meua vida, ets la meua mort' a la seva narrativa?

M.P.J. L'univers literari i la meua veu narrativa continuen sent les mateixes, i el lector els reconeixerà fàcilment, però crec que cada vegada m'esforço més per treballar el llenguatge. Per mi el llenguatge és importantíssim i m'encanta jugar amb les paraules. Penso que a Mallorca he rebut tota una herència molt gran de riquesa de paraules i m'agrada aprofitar-ho. El repte és aconseguir un llenguatge ric, però que alhora no resulti feixuc de llegir. Crec que *Ets la meua vida, ets la meua mort* és la meua novel·la més madura fins al moment. És una obra molt treballada i on hi he abocat el màxim.

L.D. I en què reconeixerà el lector el seu univers literari i la seva veu?

M.P.J. Doncs, en aquesta preocupació constant pel llenguatge, en la importància dels sentiments, en la voluntat d'entrar molt endins en el món dels personatges... M'agrada crear tipus molt sòlids i

creïbles, però que a la vegada tinguin una vida molt intensa, molt densa. El millor elogi que em pot fer un lector és dir-me: "Jo aquesta sensació l'havia viscuda, però no trobava les paraules per expressar-la i en el teu llibre les he trobat".

L.D. Creu que és una novel·la sensual?

M.P.J. Sí, perquè, a part de parlar de grans sentiments com ara l'amor o la mort, hi intervien moltíssim els sentits, les petites sensacions. Volgudament, el gust, el tacte, la vista, les olors... que ja tenien un paper clau en llibres anteriors, en aquest estan encara més explotats.

L.D. I dura? Pensa que és una novel·la amarga?

M.P.J. La felicitat és sempre un parèntesi, no és un estat permanent. *Ets la meua vida, ets la meua mort* és un llibre que combina moments immensos de joia amb altres de molt difícils. En conjunt, admeto que la història és dura, però també hi ha punts constants d'esperança malgrat tot el dolor, els meus personatges mantenen la mirada oberta i tornen a alçar el cap. Crec que són una mena de supervivents i els lectors es poden sentir molt identificats amb la seva capacitat de tirar endavant.

L.D. Darrerament, novel·la que treia, novel·la que s'endua un premi literari. Aquesta, en canvi, no l'ha presentada a cap concurs...

M.P.J. Sempre he defensat els premis. Penso que són una molt bona opció i a mi m'han anat molt bé. Però també sóc conscient que no són l'úni-

ca. Després de *Lola*, que s'ha venut molt bé, Planeta i Columna em van oferir un contracte que m'interessava molt. M'oferien una promoció conjunta de la novel·la en català i castellà i vaig pensar que era una bona oportunitat. A més, crec que la novel·la es defensarà sola amb molta força, sense necessitat de cap premi.

L.D. Ha revisat i ha seguit molt de prop la traducció que li han fet al castellà. Per què no s'ha decidit, doncs, a traduir-se vostè mateixa?

M.P.J. Sóc hipercorrectora. Pensa que quan acabo una obra, l'hauré revisada 1.000 vegades. Per això no la vaig traduir jo mateixa, perquè en lloc de traduir-la, hauria tingut la temp-

tació de reescriure-la. La traducció l'ha feta un traductor de Planeta que em mereixia tota la confiança. És bona.

L.D. 'Orient i Occident' i 'Lola' es van traduir al castellà després que sortís el llibre en català, mentre que amb 'Ets la meua vida, ets la meua mort', les dues obres han sortit alhora. Està contenta de com han funcionat fins ara les edicions en castellà?

M.P.J. Un autor, diguin el que diguin, escriu per ser llegit. A mi m'agrada arribar a com més gent, millor, o sigui que estic molt satisfeta que els meus llibres es tradueixin al castellà. Les meves traduccions, siguin a l'idioma que siguin, sempre són benvingudes. El que, però, em dol de reconèixer és que a Mallorca s'hagi llegit més la versió castellana de *Lola* que la catalana.

L.D. Per què creu que ha estat així?

M.P.J. Suposo que perquè a Mallorca hi ha molta gent d'una certa edat que no va rebre educació en català i que, per tant, no s'atreveix a enfrontar-se amb un llibre en aquest idioma. La gent més jove, en canvi, acostuma a preferir llegir-me en català. Això demostra que el meu públic lector és molt divers i aquest és un fet que fàcilment adverteixo quan firmo exemplars dels meus llibres.

L.D. És una de les escriptores que més ven en català. Sent una responsabilitat davant el lector?

M.P.J. Mentre escric la novel·la, no, però un cop el lector la té a les mans, cada vegada més. El procés de redacció ha de ser molt lliure, si no, no valdria la pena. Per això has d'escriure sobre el que et doni la gana sense admetre pressions ni terminis. Ara, un cop publicat el meu nou llibre, m'adono que hi ha lectors que em van seguint amb fidelitat i que l'estan esperant i és llavors quan noto aquesta responsabilitat. Cada vegada més, sento que tinc el compromís de no defraudar-los. Però, en fi, tampoc és un tema que m'obsessioni.

L.D. I l'opinió de la crítica?

M.P.J. Tampoc. És més, cada vegada em preocupa menys el que diguin els crítics. Jo accepto les males crítiques si són intel·ligents i m'aporten coses. La que no tolero és la crítica superficial que es queda més en la figura de la meua persona que en el llibre en si. No m'interessa gens aquest tipus de crítica i de vegades, ni la lleigeixo. Pel fet de ser dona, de la meua imatge i de vendre bé els meus llibres, m'han carregat molts tòpics. I això sí que ja m'és igual, perquè m'he creat una cuirassa...

L.D. Va escriure des de ben jove.

Creu que ha evolucionat molt?

M.P.J. I tant! Vaig escriure la meua primera novel·la amb 19 anys, i la segona, amb 21. Aquestes obres breus són la meua prehistòria. No en rengo, perquè els tinc molta estima, però les considero molt adolescents i molt ingènues. Considero que la meua veritable història literària comença amb *Màrmara*. A partir de llavors, crec que he anat creant-me una veu pròpia i que he evolucionat molt. De la meua primera novel·la a la darrera hi ha una gran diferència. I tampoc és que hagi passat tant de temps: 13 o 14 anys.

L.D. És professora de literatura a la Universitat de Palma, publica i col·labora en diversos mitjans de comunicació, escriu... Fa coses molt diferents, però al cap i a la fi, tot gira al voltant de la literatura...

M.P.J. Faig coses molt diverses, però crec que sóc bàsicament novel·lista. Sóc escriptora i arren d'això puc fer altres coses relacionades amb la literatura com ara col·laborar en els mitjans de comunicació i fer classes a la universitat. Però la literatura continua sent sempre el centre de la meua vida. Observo sempre el món des dels ulls d'una persona que escriu, que busca constantment històries i que té un gran desig per convertir aquestes històries en ficció.

Sentiments viscuts amb la màxima intensitat

► Maria de la Pau Janer va néixer a Palma de Mallorca, és professora de la Universitat de les Illes Balears i escriptora i la veritat és que a aquestes alçades necessita poques més presentacions. Qui més, qui menys l'ha vista alguna vegada a la televisió, l'ha escoltada a la ràdio, l'ha llegit al diari o amb alguna de les seves novel·les.

Tot i la trajectòria literària que inclou títols com ara *Màrmara* (premi Sant Joan 1993), *Natura d'anguila* (premi Carlemany 1995), *Orient, Occident. Dues històries d'amor* (finalista del premi Sant Jordi 1997) i *Lola* (premi Ramon Llull 2000), l'escriptora no va presentar *Ets la meua vida, ets la meua mort* a cap premi perquè creu que el llibre ja es defensa per si mateix, ja que és una obra on diu que hi ha abocat el màxim.

Contràriament a *Lola*, que estava ambientada en la seva totalitat a Mallorca i que parlava d'un retorn, *Ets la meua vida, ets la meua mort* té com a

escenari les carreteres secundàries que uneixen Barcelona i Madrid i ens mostra una fugida. Històries paral·leles on temes com ara l'amor, el desamor i la mort són viscuts amb molta intensitat. L'Albert Font, acompanyat pel seu fill adolescent, anirà teixint una relació de complicitat cada vegada més forta amb el taxista que els porta a Madrid.

L'escenari pren molta importància en aquesta obra, prova d'això és que la mateixa Maria de la Pau Janer va fer el trajecte dels protagonistes fent fotos i prenent molts apunts. Així, el paisatge deixa de ser només una excusa, per convertir-se en un mirall de l'estat d'ànim i les emocions del taxista i el seu client.

El resultat és aquesta història d'encontres i desencontres, on malgrat les diferències evidents amb *Lola* el lector hi reconeixerà fàcilment la veu narrativa de l'escriptora mallorquina.